

Bandalag Íslenskra listamanna
Federation of Icelandic artists

Allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis
Nefndasvið, Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

Reykjavík 25. maí 2012

Efni: Umsögn BÍL um frumvarp til laga um bókmenntasjóð o.fl. mál 654.

Áform um eflingu bókmenntasjóðs og stofnun Miðstöðvar íslenskra bókmennta er fagnaðarefni. Mikilvægt er að vel takist til við lagasmíðina, svo áformin, sem fram koma í greinargerð með frumvarpinu, ná fram að ganga. Í því sambandi þarf að hafa í huga að Miðstöð íslenskra bókmennta (nú Bókmenntasjóður) er ein sjö kynningarmiðstöðva lista og hönnunar. Hinar eru:

Kvikmyndamiðstöð, starfrækt skv lögum nr. 137/2001 <http://www.kvikmyndamidstod.is/>
Kynningarmiðstöð íslenskrar myndlistar, starfrækt skv samningi við stjórnvöld (sjá ummæli um miðstöðina í greinargerð með fyrirleggjandi frv. til myndlistarlaga) <http://www.icelandicartcenter.is/>
Útflutningsskrifstofa íslenskrar tónlistar - ÚTÓN; fjármögnuð að hluta skv samningi við stjórnvöld <http://www.uton.is/>
Íslensk tónverkamiðstöð; fjármögnuð að hluta skv samningi við stjórnvöld <http://www.mic.is/>
Hönnunarmiðstöð; rekin fyrir framlög frá mennta- og menningarmálaráðuneyti og iðnaðarráðuneyti <http://www.honnunarmidstod.is/Forsida/>
Og væntanleg miðstöð íslenskra sviðslista; sjá fyrirleggjandi frumvarp til laga um sviðslistir 655 mál – þskj 1049 <http://stage.is/>

Miðstöðvarnar eiga með sér margvíslegt samstarf m.a. í Samtökum skapandi greina og einnig í fagráði Íslandsstofu í listum og skapandi greinum. Þær hafa mikilvægu hlutverki að gegna varðandi kynningu á listum og menningu erlendis og einnig við að laða hingað til lands erlenda ferðamenn. Miðstöðvarnar eru virkar í áætlanum stjórnvalda um eflingu ferðaþjónustunnar, sbr. verkefnið „Ísland allt árið“ og tóku þátt í og nutu góðs af verkefninu „Sögueyjan Ísland“, sem gert er ráð fyrir að fái heimilisfesti undir hinni nýju Miðstöð íslenskra bókmennta.

Þær athugasemdir sem stjórn BÍL gerir við fyrirleggjandi frumvarp um bókmenntasjóð eru eftirfarandi:

1. gr. b-liður (3. gr.) & 1. gr. e-liður (6. gr)

Í ljósi þess hversu umfangsmikið hlutverk Miðstöðvar íslenskra bókmennta verður skv. frumvarpinu leggur stjórn BÍL höfuðáherslu á að fjárveitingum til miðstöðvarinnar verði skipt upp á tvo fjárlagaliði,

eins og gert er í tilfelli Kvikmyndamiðstöðvar og Kvikmyndasjóðs. Með því móti er fjárveitingarvaldinu falin ábyrgðin á því hversu háar fjárhæðir eru ætlaðar til að styrkja höfunda, þýðendur og útgefendur, og stjórn miðstöðvarinnar og sjóðsins veit þá hvað ætlað er til annarra verkefna miðstöðvarinnar. Hugmynd frumvarpsins um að stjórn bókmenntasjóðs annist þessa skiptingu getur valdið alvarlegum árekstrum við þá sem njóta eiga styrkja úr sjóðnum.

Því er lagt til að orðalagi 2.mgr 1.gr. b-liðar (3.gr) verði breytt og að það verði sambærilegt við orðalag 5. gr. kvikmyndalaga nr. 137/2001: *Fjárveitingar til Kvikmyndasjóðs, [...]skulu sérgreindar í fjárlögum hverju sinni. Ráðherra gerir tillögu um fjárveitingar á grundvelli fjárhags- og starfsáætlunar Kvikmyndamiðstöðvarinnar til þriggja ára.*

Einnig mætti breyta e-lið (6. gr) og koma þessu ákvæði fyrir þar, en strika þess í stað út fyrsta málslíð 1. gr. b-liðar (3. gr).

2. gr.

Þá gerir stjórn BÍL það að tillögu sinni að heiti laganna skv. 2. gr. frv. verði Lög um bókmenntir, frekar en lög um „stuðning við íslenskar“ bókmenntir. Slíkt er eðlilegra þar sem bókmenntasjóði er einnig ætlað að styðja við útgáfu vandaðra erlendra bókmennta. Þá yrði talað um bókmenntalög, slíkt væri í samræmi við kvikmyndalög, myndlistarlög, sviðslistalög o.s.frv.

Ákvæði til bráðabirgða.

Ekki er skýrt skv. bráðabirgðaákvæði frumvarpsins hvort skipa eigi nýja stjórn við lagaskilin 1. janúar 2013. Stjórn BÍL telur skynsamlegt að það verði og þyrftu þau áform að koma fram í ákvæðinu. Bent er á að í grg. frv. stendur á bls. 4: „Stjórn bókmenntasjóðs verður stjórn Miðstöðvar íslenskra bókmennta, en skipan stjórnar verður óbreytt frá því sem nú gildir.“

Virðingarfyllst,

f.h. stjórnar BÍL – Bandalags íslenskra listamanna,

Kolbrún Halldórsdóttir, forseti

**Umsögn stjórnar Bókmenntasjóðs um
frumvarp til laga
um breytingu á lögum um bókmenntasjóð og fleira, nr. 91/2007 (Miðstöð
íslenskra bókmennta).**

10. maí 2012

**Með vísan í Þingskjal 1048 – 654. mál
Sendandi umsagnar: Stjórn Bókmenntasjóðs**

Stjórn Bókmenntasjóðs fagnar nýju frumvarpi um breytingar á lögum um bókmenntasjóð og fleira. Frumvarpið styrkir enn frekar starf Bókmenntasjóðs að bókmenntakynningu erlendis og festir í sessi eftirfylgni við það starf sem unnið var við undirbúning þátttöku Íslands í bókasýningunni í Frankfurt am Main árið 2011, verkefnisins Sögueyjan Íslands.

Stjórn Bókmenntasjóðs telur eigi að síður nauðsynlegt að áréttu að tryggt verði að fyrirhuguð Miðstöð íslenskra bókmennta hafi yfir nauðsynlegu fjármagni að ráða. Miðstöð íslenskra bókmennta og bókmenntasjóður hafa gríðarlega fjölbreytt verkefni á sinni könnu, enda er megnið af beinum stuðningi íslenska ríkisins við íslenska bókmenningu kominn saman undir þessum eina hatti. Vakin er athygli á að einn af fylgifiskum Sögueyjunnar Íslands og kraftmeiri starfsemi Bókmenntasjóðs á undanförunum árum er að stóraukin ásókn er í styrki til útgáfu á þýðingum íslenskra bóka erlendis. Á aðeins örfáum árum hafa fjármunir til þessa málaflokks margfaldast og íslenskar bækur eru nú þýddar á gríðarlegan fjölda tungumála og koma út í 6 heimsálfum. Kjarninn í áframhaldandi sókn íslenskra bókmennta er ekki síst að geta haldið áfram að styrkja útgefendur út um heim allan til að gefa út þýðingar íslenskra bóka og hvetja þá þannig til að kaupa útgáfurétt þeirra. Það er sú leið sem samsvarandi kynningarmiðstöðvar bókmennta í nágrannalöndum okkar hafa farið og er þungamiðja starfsemi þeirra. Um leið þarf að vera tryggt að aukin starfsemi og fjölgun starfsmanna komi ekki niður á styrkjum til þýðinga.

Stjórn Bókmenntasjóðs áréttar einnig að sókn á erlendum vettvangi hefur komið niður á styrkveitingum til innlendrar bókaútgáfu á undanförunum árum. Styrkir til útgáfu og þýðinga innanlands drógust mjög saman frá því sem var frá fyrirrennurum Bókmenntasjóðs, Menningarsjóði og þýðingarsjóði. Heildarfjárhæð styrkja Bókmenntasjóðs til útgáfu og þýðinga á íslensku hefur lækkað frá stofnun sjóðsins og ef litið er til sjóðanna tveggja sem áður störfuðu, Menningarsjóðs og þýðingarsjóðs, er lækkunin umtalsverð.

Metnaðarfullar áætlanir um áframhald Sögueyjan Ísland verkefnisins sem og nauðsynlegir styrkir til að hlúa að innviðum íslenskrar bókmenningar: nýsköpun á sviði bókmennta, útgáfu nauðsynlegra verka fyrir íslenskt málsamfélag, barnabóka sem og þýðinga öndvegisverka heimsbókmenntanna á íslensku kalla á miklu öflugri stuðning en talað er um í umsögn fjármálaráðuneytis við frumvarpið. Stjórn Bókmenntasjóðs áréttar að alþingismenn horfist í augu við að efndir fylgja ábyrgð. Ný lög kalla á virkan stuðning við málefni sem oft er haft á orði að standi sjálfsmynd íslensku þjóðarinnar nær en flest annað.

Stjórn Bókmenntasjóðs vill árétta þetta enn með því að sýna fjárpörfina miðað við verkefni 2012 og 2013. Áætluð fjárpörf 2013 sýnir að þörf er á tugum milljóna til viðbótar við þá fjármuni sem nú renna til Bókmenntasjóðs árlega á fjárlögum.

Bókmenntasjóður – áætlun um styrki 2012

	Áætlun 2012
Útgáfustyrkir	14.000.000
Nýræktarstyrkir	1.000.000
Þýðingar á íslensku	10.000.000
Þýðingar úr íslensku	12.000.000
Kynningarþýðingar	600.000
Ferðastyrkir	2.000.000
Dvalarstyrkir þýðenda	600.000
Aðrir styrkir (+ aðrir ferðastyrkir)	300.000
Samtals:	40.500.000

Áætlun um styrki og bókmenntakynningu 2013

	Áætlun 2013
Útgáfustyrkir	20.000.000
Þýðingar á íslensku	15.000.000
Þýðingar úr íslensku	15.000.000
Kynningarþýðingar	600.000
Ferðastyrkir	4.000.000
Dvalarstyrkir þýðenda	1.000.000
Ymis kynningarverkefni og aðrir styrkir	5.000.000
Rekstur og laun	25.000.000
Samtals:	85.600.000

F.h. stjórnar Bókmenntasjóðs,
Gunnar B. Dungal, formaður.

Nefndarsvið Alþingis
Menntamálanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 11. maí 2012

Efni: 140. löggjafarþing. 654 mál. Frumvarp til laga um breytingu á lögum um bókmenntasjóð og fleira, nr. 91/2007 (Miðstöð íslenskra bókmennta)
Umsagnaraðili: Félag íslenskra bókaútgefenda

Félag íslenskra bókaútgefenda eru heildarsamtök íslenskra bókaútgefenda. Félagið var stofnað árið 1889 og hefur æ síðan beitt sér fyrir hagsmunum bókaútgefenda gagnvart bóksöllum og öðrum aðilum á bókamarkaði og er til ráðgjafar um samninga bókaútgefenda við höfundarrétthafa. Félag íslenskra bókaútgefenda berst fyrir því að höfundar- og útgáfuréttur sé virtur og fyrir virku prent- og tjáningarfrelsi. Félag íslenskra bókaútgefenda er meðlimur í alþjóðlegum samtökum útgefenda, International Publishers Association (IPA) og Evrópusamtökum útgefenda, Federation of European Publishers (FEP).

1. Miðstöð íslenskra bókmennta og bókmenntakynning erlendis

Stjórn Félags íslenskra bókaútgefenda er í grundvallaratriðum samþykkt þeim áherslum sem ofangreint lagafrumvarp leggur á sviði bókmenntakynningar erlendis. Íslensk stjórnvöld hafa starfað að bókmenntakynningu undanfarin ár á tveimur sviðum, annars vegar í gegnum verkefnið Sögueyjan Ísland, og hins vegar á grundvelli laga nr. 91/2007 um bókmenntasjóð og fleira. Stjórn Félags íslenskra bókaútgefenda fylgdist með aðdraganda ofangreinds frumvarps og telur, líkt og reifað er í rökstuðningi frumvarpsins, að það sé til þess fallið að viðhalda þeirri miklu fjárfestingu sem lögð var í bókmenntakynningu erlendis í tengslum við verkefnið Sögueyjan Ísland.

Stjórn Félags íslenskra bókaútgefenda bendir hins vegar á að mikilvægt sé að haft sé í huga við setningu nýrra laga að áreiðanlegasti mælikvarðinn á árangur bókmenntakynningar er sá fjöldi útgáfusamninga sem ár hvert eru gerðir fyrir hönd íslenskra höfunda við erlend bókaforlög. Það starf er að mestu unnið af einkafyrirtækjum og starfsmönnum bókaforlaga sem hafa með höndum að selja réttindi. Mikilvægasti stuðningurinn fyrir íslenska bókaútgefendur er sterkur sjóður

þangað sem erlendir bókaútgefendur geta sótt um styrki til að þýða íslenskar bækur á erlend mál og verkefnafé til að létta undir markaðssetningu bókana. Stjórn Félags íslenskra bókaútgefenda hefur áhyggjur af því að sá öflugi og ódýri stuðningur verði fyrir borð borinn til að mæta rekstrarkostnaði og launkostnaði innan Miðstöðvar íslenskra bókmennta.

2. Hlutverk bókmenntasjóðs og stuðningur við íslenska bókaútgáfu

Stjórn Félags íslenskra bókaútgefenda telur að í fyrirbyggjandi lagafrumvarpi sé þess ekki gætt að þörf er á frekari stuðningi við innviði íslenskrar bókaútgáfu. Með lögum nr. 91/2007 um bókmenntasjóð og fleira var stefnt að aukinni hagræðingu og eflingu íslenskrar bókmenningar og íslenskrar bókmenntakynningar erlendis. Bókmenntasjóður hefur unnið gríðarlega fjölbreytt og öflugt starf við bókmenntakynningu erlendis á undanförunum árum samhliða því glæsilega starfi sem Sögueyjan Ísland innti af hendi. Bókmenntasjóður hefur til að mynda stutt þýðingar úr íslensku yfir á tugi tungumála og útkomu íslenskra bókmenntaverka í sex heimsálfum. Um leið hefur Bókmenntasjóður styrkt markaðsstarf bókaforlaga og bókmenntahátíða um allan heim með því að greiða fyrir ferðum íslenskra höfunda og kynningarstarf þeirra.

Hvað varðar íslenska bókaútgáfu er hins vegar annað uppi á teningnum. **Halda má því fram með margvíslegum rökum að hið opinbera hafi aldrei á síðustu áratugum jafn lítið stutt við innviði íslenskrar bókaútgáfu og nú.**

Á fyrsta áratug 21. aldar styrkti fjárlaganefnd útgáfu íslenskra bóka um allháar upphæðir. Frá 2000-2010 nam heildarupphæðin 240 milljónum króna. Með nýju verklagi sem fyrst var tekið upp við fjárlagagerð yfirstandandi fjárlagaárs var öllum beinum styrkjum sem fjárlaganefnd veitti áður beint ýmist í lögbundinn farveg, þ.e. til Bókmenntasjóðs, eða beint til mennta- og menningarmálaráðuneytis sem auglýsir eftir slíkum styrkjum en veitir þá aðeins til bókaútgáfu í undantekningartilvikum. Verklagið er í samræmi við óskir bókaútgefenda sjálfra um fagleg vinnubrögð og að úthlutað sé úr samkeppnissjóði en ekki eftir skoðunum fjárlaganefndar. Niðurstaðan af þessum breytingum varð hins vegar ekki sú að Bókmenntasjóður væri styrktur til samræmis, heldur rennur nú 24 milljónum minna til íslenskrar bókaútgáfu árlega en á árabílinu 2000-2010 að meðaltali.

Þegar þess er einnig gætt að upphafleg áform um framtíð Bókmenntasjóðs voru að hann yrði styrktur til muna, raunar þannig að heildarframlag í sjóðinn næði 100 milljónum árlega, er ljóst að núverandi ástand er mjög bágborið. Árlega renna aðeins 15 milljónir í beina styrki til íslenskrar bókaútgáfu úr Bókmenntasjóði og um 10 milljónir til þýðinga úr erlendum tungumálum. Þetta eru talsvert lægri upphæðir en veittar voru til að styrkja útgáfur og þýðingar í fyrirrennurum Bókmenntasjóðs, Menningarsjóði og þýðingasjóði. Ljóst er því að þegar lítið er til þessara þátt aða stofnun Bókmenntasjóðs hefur fyrst og fremst

gagnast útrás íslenskra bókmennta. Innviðir íslenskrar bókmenningar sitja hins vegar eftir í verra standi en áður.

3. Stjórn Miðstöðvar íslenskra bókmennta

Stjórn Félags íslenskra bókaútgefenda er afar ósátt við að Rithöfundasamband Íslands skuli enn sem fyrr hafa tvo fulltrúa í stjórn Miðstöðvar íslenskra bókmennta, líkt og áður var kveðið á um í lögum um bókmenntasjóð og fleira nr. 91/2007. Nú hafa fulltrúar höfunda þrjá fulltrúa í stórn en útgefendur einn.

Bókmenntasjóður er helsti stuðningssjóður íslenskrar bókaútgáfu og öll svið hans koma beint inn á daglegt starf íslenskra bókaútgefenda. Það er því fullkomlega óeðlilegt að hagsmunafélög höfunda skuli hafa þrjá fulltrúa í stjórn en bókaútgefendur aðeins einn. Íslensk einkarekin bókaútgáfa fjárfestir árlega fyrir um 4 milljarða í útgáfu íslenskra bóka og ársvelta virðisbæturinnar allrar er um 35 milljarðar. Hún veitir um þúsund manns atvinnu í prentun, dreifingu, ritun, afgreiðslu og útgáfu. Stjórn Félags íslenskra bókaútgefenda furðar sig á því að það starf sem unnið er af hendi af einkareknum bókaútgáfum í þágu málsafélagsins og íslenskrar menningar skuli vera svo lítils metið af hinu opinbera að bókaútgefendum sé ekki treyst til að hafa tvo fulltrúa andspænis þremur fulltrúum höfundasamtaka í stjórn Miðstöðvar íslenskra bókmennta, eina opinbera stuðningssjóði íslenskrar bókaútgáfu, eins og gert er ráð fyrir í frumvarpinu.

4. Niðurstaða

Ofangreint lagafrumvarp festir í sessi þann árangur sem náðst hefur á sviði bókmenntakynningar erlendis. Það tekur hins vegar ekki á því vandamáli að innviðir íslenskrar bókmenningar njóta nú lítils stuðnings frá hendi hins opinbera. Þetta er algerlega á skjön við yfirlýsta stefnu Alþingis, samþykkt einróma árið 2009, um íslenska málstefnu, þar sem nánast öll notkunarsvið íslenskunnar eiga að hafa stuðning af útgáfu stuðningsrita, handbóka, bókmennta, þýðinga og fræðaefnis. Alþingi hefur ekki fylgt ályktun sinni um íslenska málstefnu eftir með íslenskri bókmenningarstefnu og ekkert í orðalagi ofangreinds lagafrumvarps né rökstuðningi við það og öðrum athugasemdum mennta- og menningarmálaráðuneytis eða fjármálaráðuneytis, gerir ráð fyrir breytingu þar á. Í greinargerð fjármálaráðuneytis kemur beinlínis fram að ekki er fyrirséð að aukinn fjárhagslegur stuðningur sé veittur til innviða íslenskrar bókaútgáfu í náninni framtíð. Stjórn Félags íslenskra bókaútgefenda beinir því til Alþingis að samþykkja því aðeins fyrirbyggjandi lagafrumvarp að tryggt sé að íslenskri bókmenningu verði sómi sýndur.

F.h. Félags íslenskra bókaútgefenda

Benedikt Kristjánsson
Framkvæmdastjóri

Alþingi
Erindi nr. þ 140/2494
komudagur 15.5.2012

Hagþenkir – félag höfunda fræðirita og kennslugagna

Hringbraut 121, 107 Reykjavík – Netfang: hagthenkir@hagthenkir.is – Sími: 551 9599

Reykjavík 11.5.2012

Nefndasviðs Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík.

Efni: Umsögn til Allsherjar- og menntamálanefndar Alþingis um frumvarp til laga um bókmenntasjóð o.fl. (Miðstöð íslenskra bókmennta), 654. mál.

Stjórn Hagþenkis, félags höfunda fræðirita og kennslugagna fagnar framkomnu frumvarpi um Miðstöð íslenskra bókmennta og vonast til þess að það verði til að efla stuðning við íslenskar bókmenntir og kynningu þeirra.

Stjórnin gerir ekki stórvægilegar athugasemdir við frumvarpið en vill þó vekja athygli á tveimur atriðum:

Í lið b.(3.gr.) er gert ráð fyrir að Rithöfundasamband Íslands tilnefni tvo fulltrúa í stjórn Miðstöðvar íslenskra bókmennta en Hagþenkir einn. Samsetning stjórnar er því óbreytt frá stjórn Bókmenntasjóðs. Setja má spurningamerki við það hvort þessi tilhögun tryggi nægilega vel jafnvægi milli ólíkra hópa rithöfunda. Fræðiritahöfundar, höfundar skáldverka og þýðendur eiga allir ríkra hagsmuna að gæta á starfssviði Miðstöðvarinnar og því þarf að tryggja að fulltrúar sem flestra ólíkra hópa höfunda eigi rétt til að tilnefna í stjórn hennar.

Í lið c(4.gr.) er hlutverki Bókmenntasjóðs lýst á sama hátt og í núverandi lögum. Þar er gert ráð fyrir að sjóðurinn styrki meðal annars útgáfu frumsaminna íslenskra skáldverka. Í greinargerð með þessari grein stendur: „Hér er um að ræða útgáfur sem Menningarsjóður á sínum tíma styrkti.“ Það er mikilvægt að undirstrika að hlutverk Menningarsjóðs var fyrst og fremst að styrkja útgáfu vandaðra fræðirita, handbóka, heimildaútgáfna og annarra rita sem eru dýr í vinnslu og útgáfu. Styrkir Bókmenntasjóðs til skáldverka hafa verið undantekningar ef frá eru taldir Nýræktarstyrkir sjóðsins. Stjórn Hagþenkis telur mikilvægt að hér verði ekki breyting á þannig að stuðningur við útgáfu fræðirita, handbóka og heimildaútgáfna verði ekki minnkaður frá því sem nú er.

Að lokum vill stjórnin minna á að forsenda þess að lögin nái markmiði sínu er sú að ríkisvaldið tryggi Miðstöðinni og Bókmenntasjóði nægilegt fjármagn til að þar megi halda úti öflugri starfsemi.

Fyrir hönd stjórnar Hagþenkis,

Jón Yngvi Jóhannsson, formaður

Alþingi
Erindi nr. P 140/2342
komudagur 10.5.2012

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8–10
150 Reykjavík

Reykjavík, 9. maí 2012

Efni: umsögn um þskj. 1048 – 654. mál. Frumvarp til laga um breytingu á lögum um bókmenntasjóð og fleira, nr. 91/2007 (Miðstöð íslenskra bókmennta).

Íslensk málnefnd hefur fengið til umfjöllunar frumvarp til laga um breytingu á lögum um bókmenntasjóð og fleira sem lagt var fyrir Alþingi á 140. löggjafarþingi 2011–2012. Farið hefur verið yfir frumvarpið og telur nefndin ekki ástæður til aðfinnslna.

a. (2. gr.)

Íslensk málnefnd vill láta í ljós ánægju sína með að Miðstöð íslenskra bókmennta skuli eiga að styrkja útgáfu íslenskra ritverka og útgáfu erlendra bókmennta á íslensku. Í íslenskri málstefnu, sem Alþingi samþykkti 12. mars 2009 (bls. 81–83) og Íslensk málnefnd tók að sér að semja, var vakin athygli á þessu máli og einkum þeirri staðreynd að fáir rithöfundar helga sig skrifum fyrir börn þar sem þeir eiga erfitt með að lifa af tekjum af sölu barnabóka. Nú verður ef til vill breyting til batnaðar.

Virðingarfyllst,

f. h. Íslenskrar málnefndar,

Guðrún Kvaran
formaður

Alþingi
Erindi nr. P 140/2381
komudagur 11.5.2012

Nefndarsvið Alþingis
Austurstæri 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 11. maí 2012

Efni: Umsögn um frumvarp um breytingu á lögum um bókmenntasjóð og fleira nr. 91/2007

Stjórn Myndstefs hefur fengið til umsagnar frá Nefndarsviði Alþingis frumvarp um breytingu á lögum til bókmenntasjóðs og fleira.

Stjórnin telur að verði þessar breytingar samþykktar, um stofnun miðstöðvar íslenskra bókmennta og breytinga á skipun bókmenntasjóðs, muni þær hafa í för með sér úrbætur og efla til muna kynningu á íslenskum bókmenntum og stuðla þannig að frekari útbreiðslu á íslenski bókmenningu.

Hlutverk tilkomandi miðstöðvar íslenskra bókmennta er að styrkja íslenska bókaútgáfu og útrás.

Samkvæmt frumvarpinu, þ.e. 1.tl. a-liðar (2.gr.) er hlutverk bókmenntasjóðs meðal annars að útteila styrkjum vegna verkefna sem falla undir miðstöðina, þ.e. styrkir til útgáfu á íslenskum skáldverkum og ***til útgáfu á vönduðum ritum sem eru til þess fallin að efla íslenska menningu.***

Stjórn miðstöðvar íslenskra bókmennta sér um úthlutun úr Bókmenntasjóði. Stjórn Myndstefs telur eðlilegt að þeir aðilar sem taldir eru upp í frumvarpinu eigi áfram fulltrúa í ofangreindri stjórn.

Hins vegar telur stjórn Myndstefs það afar mikilvægt að benda á að vegna aukins hlutverks, þýðingar og notkunar myndverka og myndskreytinga í útgáfu ritverka, ekki síst vegna nýrrar tækni við notkun slíkra verka (birting, eintakagerð og aðlögun slíkra myndverka í ritum hvers konar) - tækni er lýtur til dæmis að öflugri skönnun í hárri upplausn, tölvuforritum er gera

aðlögun og myndskreytingar auðveldari en fyrr á tímum, eintakagerð af internetinu, rafrænni birtingu og annars konar miðlun - þá er mikilvægt að sérstaklega verði tekið tillit til réttinda og skylda þeirra myndhöfunda og myndskreytara sem koma að útgáfu íslenskra ritverka.

Því leggur Myndstef til að Myndstef tilnefni einn fulltrúa í stjórn miðstöðvar íslenskra bókmennta.

Að öðru leyti en ofan greinir gerir stjórn Myndstef ekki athugasemdir við efni frumvarpsins.

f.h. stjórnar Myndstefs

Harpa Fönn Sigurjónsdóttir

Gunnarshúsi 9.5.2012

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

Frá Stjórn Rithöfundasambands Íslands (RSÍ)

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um bókmenntasjóð og fl. (Miðstöð íslenskra bókmennta), 654. mál.

Stjórn Rithöfundasambands Íslands lýsir yfir ánægju sinni með framkomu frumvarp. Löngu er orðið tímabært að koma á stofn Miðstöð íslenskra bókmennta eins og tíðkast í nágrannalöndum okkar. Þar með verði tryggt að íslenskir höfundar geti áfram verið þátttakendur/leikendur á því stóra sviði sem heimsbókmennir eru. Að lokinni Bókamessunni í Frankfurt 2011 þar sem íslenskar bókmenntir skipuðu heiðurssæti er slík stofnun beinlínis bráðnauðsynleg. Stjórn RSÍ vill því hnykkja sérstaklega á a. (2.gr) b-lið þar sem kveðið er á um að viðfangsefni Miðstöðvarinnar verði: Að “kynna íslenskar bókmenntir hér á landi og erlendis og stuðla að útbreiðslu þeirra.”

Brýnt er að tryggja meira fjármagn til verkefna Miðstöðvarinnar í framtíðinni. Ljóst er að verðgildi styrkja til útgáfu innanlands hefur rýrnað stórlega á undanförunum árum. Til að halda úti fjölbreyttri útgáfu á litlu málsvæði þarf öflugur stuðningur stjórnvalda að koma til.

Hlutverk Miðstöðvarinnar er margþætt og skipta allir þættir gríðarlega miklu máli. Þýðingar öndvegisrita á íslenska tungu, útgáfa stórvirkja sem fjárhagslega hafa ekki burði til að standa undir sér en eru ómetanleg. Þýðingar úr íslensku ásamt metnaðarfullu kynningarstarfi og stuðningi við þýðendur. Allt verður þetta að haldast í hendur. Eitt má ekki verða á kostnað annars.

Með vísan í b. (3.gr) um skipan stjórnar vill Rithöfundasambandið taka fram að rökstuðningur fyrir tveimur fulltrúum þess kom fram í athugasemdum við lagafrumvarp um bókmenntasjóð o.fl. frá 2007 en þar segir: “Þar sem hagsmunir rithöfunda og þýðenda vega þungt er talið eðlilegt að Rithöfundasamband Íslands tilnefni tvo fulltrúa í stjórnina”. Undirstrika ber nauðsyn þess að bókmenntaþýðendur hafi áfram fulltrúa í stjórn Miðstöðvarinnar enda eiga þeir ótvíræðra hagsmuna að gæta.

f.h. stjórnar Rithöfundasambands Íslands
Kristín Steinsdóttir formaður

Alþingi
Erindi nr. P 140/2260
komudagur 10.5.2012

tilvísun
21/12

10. maí 2011

Allsherjarnefnd – og menntamálanefnd Alþingis
Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8–10
150 Reykjavík

Umsögn um frv. til laga um breytingu á lögum um bókmenntasjóð o.fl.

Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum hefur borist til umsagnar frv. til laga um breytingu á lögum um bókmenntasjóð og fleira, nr. 91/2007 (Miðstöð íslenskra bókmennta), þingskjal 1048 – 654. mál. Megininntak frv. er að í stað II. kafla í lögnum kemur nýr kafli um Miðstöð íslenskra bókmennta og bókmenntasjóð með fimm nýjum greinum, 2.– 6.gr. Tilgangurinn með lagabreytingunni er að efla kynningu á íslenskum bókmenntum til að fylgja eftir þeim árangri sem náðist með þátttöku Íslands sem heiðursgests á bókasýningunni í Frankfurt 2011. Þetta er þó háð fjárveitingum.

Til að undirbúa þátttöku Íslands í bókasýningunni 2011 og sjá um framkvæmdir var valin sú leið að koma á fót sérstakri verkefnisstjórn til hliðar við bókmennta(kynningar)sjóð. En með lögum þessum er verið að sameina starfskrafta skrifstofu verkefnisstjórnarinnar og bókmenntasjóðs. Verður það að teljast eðlilegt þar sem varla var nauðsynlegt að hafa þetta á tveimur höndum. Öflugar miðstöðvar bókmennta, sem sjá um kynningu bókmennta erlendis, hafa lengi starfað í Finnlandi og Noregi og hafa lyft grettistaki með góðum stuðningi fjárveitingavaldsins.

Eins og segir í athugasemdum við frv. er ætlunin að halda áfram að bæta við þá öflugu vefsíðu um íslenskar bókmenntir sem komið var á fót í sambandið við verkefnið Sögueyjan Ísland. Þessi vefsíða hefur gagnast öllum vel sem vinna að því að koma íslenskum bókmenntum á framfæri erlendis – þar með talið kennurum í íslenskum fræðum. Það er því gott að henni verður fundinn framtíðar samastaður og henni verður haldið við. Hins vegar væri æskilegt að bókmenntirnar sjálfar fengju að njóta sín þar án þess að þar fylgi með þjóðlæg markaðssetning eins og felst í heitinu Sögueyjan Ísland/Fabulous Iceland.

Það er tekið fram í athugasemdum að styrk Miðstöð íslenskra bókmennta ætti einnig að geta verið öflugur samstarfsaðili Reykjavíkur bókmenntaborgar UNESCO. Á það skal líka minnt, þótt það standi ekki í athugasemdunum, að Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum og þær stofnanir sem voru sameinaðar undir

merkjum hennar 2006 hafa lengi átt margháttað og ágætt samstarf við bókmennta(kynningar)sjóð.

Í umsögn fjármálaráðuneytisins með frv. er þess getið að ekki verði séð að rekstur margra og smárra eininga eins og kynningarmiðstöðva mismundi listgreina sé í samræmi við stefnu ríkisstjórnarinnar. Ekki skal um það dæma hvort þetta er rétt mat. Hins vegar hefur það reynst affarasælast í nágrannalöndunum að bókmenntakynningarstofur séu reknar sem sérstakar einingar. Þannig hafa bókmenntakynningarstofurnar í Finnlandi og Noregi tekið frumkvæði og verið nýskapandi hver á sínu sviði þrátt fyrir smæðina á meðan stærri stofnanir verða oft þunglamalegar vegna skriffræðis. Hins vegar er eðlilegt að kynningarmiðstöðvar hinna ólíku listgreina hafi með sér gott samstarf eftir því sem tilefni og tækifæri gefast til.

Virðingarfyllst,

Úlfar Bragason, rannsóknarprófessor
stofustjóri alþjóðasviðs
Stofnunar Árna Magnússonar í íslenskum fræðum